

पवासकरे अनेस्त्रीनां हाथपग-आदिकजे
 अंगतेनोजोस्पर्शयायतोएकउपवासकरे
 अनेस्त्रीनेपेरवानुंजेवसूतेनोजोस्पर्शया
 यतोपणएकउपवासकरे॥ अनेतेवसूजो
 धोयुंथकुंभीनुंहोयअथवाधोयुंथकुंसुका
 यनुंहोयअथवानुंहोयनेतेअडिजायतो
 तेनोउपवासनदि॥ अनेस्त्रीयेपोतानाअंग
 उपरुथीउतारिनेमुकुंजेवसूतेनेजोअडि

जवायतो एक उपवास करे ॥११॥ श्लोकः स्त्रीपु
द्द्वेभ्यः भगव्यद्यत्तोः पुसां पुरो यदि ॥ कुर्याद्वती स
तु तदा कुर्या ॥१२॥ अर्थः ॥ अने निष्काम व्रत वा
जो जे पुरुष ते जे ते जो भगवांन निवार्त्ता स्त्रीने
संभलावे वा सारु पुरुषनि प्रागल्भ्य करे तो एक
उपवास करे ॥१२॥ श्लोकः स्त्रीसंबंधिनि संकले
इष्टे जाते पिचेतसि ॥ भाषणे वा स्त्रिया जाते कु
र्या ॥१३॥ अर्थः ॥ अने जेना चितने विषे स्त्रीसं

नि० बंधिमलिनसंकल्पपणजोयद्जायतोतेनि
६ कांमव्रतवालोपुरुषजेतेएकउपवासकरे
अनेस्त्रिसंधायजेतोबोधिजवायतोएकउपवा
सकरे॥१२॥श्लोक॥पुद्गरबोधनंनार्याःप्रच्छन्न
कारयेतथा॥तदात्तंशृणुयाद्योज्जोकर्या॥१५
॥अर्थः॥अनेपुरुषपासेस्त्रीनेछानिज्ञानवा
त्ताजोकरिहोकरेतेतेनिष्कांमव्रतवालो
पुरुषजेतेएकउपवासकरेतथातेस्त्रीयेको

ईकपुरुषपासेछांनिवारताकेवंगविहोयते
नेजोछांनोसांभलेतोएकउपवासकरे॥१
॥**श्लोकः**प्रसादिकंभगवतो गुप्तं चेत्येषस्यै
॥ सनिष्कामव्रततिर्हिकर्या॥१५॥**अर्थ**अने
निष्कामव्रतवालोपुरुषतेजेतेभगवांन
निप्रसादिएबुजेपुष्पचंदनअन्नवस्त्रादिक
परार्थतेजोछांनुंस्त्रीनेदेईमोकलेतोएक
उपवासकरे॥१५॥**श्लोकः**नार्यावाप्रेषितं

नि

७

विष्णोयेदिप्रासादिकेयुमान्गुप्तमृही
कुर्यात्ततर्षेष॥१६॥पर॥अनेस्त्रायेमोक
ल्युंजेभगवाननुंप्रसादिएवुंपुष्पचंदन
अन्नादिकवस्तुतेनेजोछांनुंगहणकरे
तोएनिष्कांमवतवालोपुरुषतेजेतेएक
उपवासकरे॥१६॥श्लोकःप्रबन्धेष्वये
नयेपुस्तकंवातयैषितम्॥गुह्यात
काकुंदंसोपिकुर्या॥१७॥अर्थःअनेपुस्त

कलखिनेअथवा लखाविनेजोछानुंस्त्री
नेअर्थेमोकलेतोतेनिष्कामव्रतवालोपु
रुषजेतेएकउपवासकरेअनेपुस्तक
लखाववासारुमोकत्याजेकोराकाग
लतेनेजोछानागृहणकरेतोएकउपवा
सकरे॥१७॥श्लोकयत्किंचिद्वस्त्वानार्येषे
षयेद्वेषितंतया॥गृहीयादुसमेवासौकु
र्या॥१८॥अर्थः॥अनेअन्नवस्त्रादीकजे

नि० कां ईकपदार्थहोये तेजोछानुंस्त्रीनेन्द्र
टी० र्थमोकलेतोतेनिष्कांभवतवाजोपुरुषजे
तेएकउपवासकरेतथातेस्त्रियेमोक
ल्युजेन्द्रन्नवस्त्रादिकपदार्थतेनेजोछां
नुंग्रहणकरेतोएकउपवासकरे॥१८॥
कस्त्रीचित्रप्रेक्षणोचासोस्त्रीचित्रकरणेत
थास्त्रीवेशधारिपुस्यर्शेकुर्यात्॥१९॥
अनेस्त्रीयोनांजेचिन्नांमणतेनेमदईनेजो

जुवेतो ए निष्काम व्रतवालो पुरुष जे ते ए
क उपवास करे तथा जो स्त्रि नुं चिं नाम ए पोते
करे तो एक उपवास करे ॥ तथा स्त्री ना वे रप
ने धरि रह्यो जे पुरुष ते ने जो अडे तो एक उ
पवास करे तथा ते साथे बोले तो एक उपवा
स करे ॥ १८ ॥ श्लोक ॥ या क्रिया यत्र वस्त्रीणो भ
वे र्नावासनादिका तां तत्र कुर्याद्यश्चै सो कु
या ॥ २० ॥ अर्थ ॥ अने जे स्त्रलने वीषे स्त्रियो

निजेस्नानादिकक्रियातेयातिहोयनेतेस्त्रल
नेविषेजोतेक्रियानेकरे॥तोएनिष्कामव्र
तवालोपुरुषजेतेएकउपवासकरे॥२०॥

श्लोकस्त्रीणांसंचरणस्थानैचोस्वर्गमलमू
त्रयोःयदिकुर्यात्तर्हिपुमात्कुर्यात्॥२१॥अर्थ

अनेजेस्त्रलनेविषेस्त्रियोनोपगफेरहोय
तेस्त्रलनेविषेजोनुपुशंकाकरवाजायतो
तेनिष्कामव्रतवालोपुरुषजेतेएकउ

पवासकरे तथा ते सुलने विषे दशा फरवा
जायतो पण एक उपवास करे ॥ २१ ॥ श्लोक
स्त्रीमुख भगवद्वार्तो श्रोतुं तिष्ठं च सन्मुख
म् स्त्रीणां मुपविशो यश्च कुर्यात् ॥ २१ ॥ अर्थ ॥ अ
ने जे तिकां मव्रतवालो पुरुष जे ते स्त्रीनां मुख
थकि भगवांन निवार्तासां भलवांसां रुजो
रहेतो ते एक उपवास करे ॥ अने वलि जो स्त्रि
योने सन्मुख बेसे तो पण एक उपवास करे

निकां ॥२२॥श्लोकः धनुर्मानाभ्यंतरेच एथोमार्गेषु
१० नापदियः कुर्याद्गमनं सोपि कुर्यात् ॥२३॥अथ
अनेमार्गपोलो होयतयाकोई प्रापत्काल
नपद्गो होयतोपणजोस्त्रीयकिपांचहाथ
नेछटे नचालेनेहुकज्ञोचालेतोतेनिकां
मवतवालोपुरुषजेतेराकउपवासकरे
॥२४॥श्लोकः सर्वस्त्रियाचोपाविशे धृष्टास्थि
ल्लकटे तथास्त्रीचित्रंचस्मृशोद्योसो कुर्यात्

ॐ ॥ २४ ॥ अर्थ अने निष्कांमव्रतवालो पुरुष जे
ते जो स्त्री भेलो एक लीगा राउपसु बेसे तो
ते एक उपवास करे ॥ तथा स्त्री नाचित्रां मण
ने अरे तो पण ते एक उपवास करे ॥ २४ श्लो
क ॥ काष्ठादि जाया स्त्री मूर्तेः स्पर्शे जाते पिच
वती स्त्री गुल्हां गे क्षणे चासौ कुर्या ॥ २५ ॥ अ
र्थ अने देवता निष्प्रतिमा दिना बिजा जे का
सृमृति काने पाषाण आदिक निस्त्री निषु

नि तलितेनेजो-अरिजवायतोनिष्कामव्रतवा
लोपुरुषजेतेएकउपवासकरे॥२५॥श्लोक
पुशूनापक्षिणांवापिमैथुनस्येक्षणेकचित
जातेमनोवशातथाकुर्यात्॥२६॥अर्थः-अनेपै
थुननेविषे-प्रासक्तएवाजेपशुतथापक्षिते
मनेजोकारेकमननेपरवशायईनेजोवाई
जवायतोतेनिष्कामव्रतवालोपुरुषजेतेए
कउपवासकरे॥२७॥श्लोकःप्रयोजनेनवा

स्वैरंस्त्रा गच्छेच्चैः सबंधने स्वस्थाने तत्र चै
कर्षे कुर्यात् ॥ २७ ॥ अर्थः अने वाऽनो तथा
वंडितया भित्तये तेणे करिने बंधिये जुक्त
एवुं जे पोतानुथान कतेने विषे कोई क
पर्यंत नसारु अथवा अजांणे अथवास
इज स्वभावे कोई कस्त्री आवेने त्यां जो ए
कलो होय तो ते निष्कां मंत्रत वालो पुरु
ष जेते एक उपवास करे ॥ २७ ॥ श्लोक का

नि०

१२॥

पार्थसहजं वापित्यापदैकः स्त्रिया गृहम् ॥
प्रविशपत्रातिगच्छेत्सकुर्यात् ॥ २६ ॥ अर्थः ॥
नेकोई ककार ज्यने अर्थे अथवा सहज स्व
भावे अथवा प्रापत्काले करिने निष्काम
व्रतवा लो जे पुरुष ते जे ते पो ते रा क लो ज
जे घर मां स्त्री होये ते घर मां पेशिने जो त
काल पाछे नि सरि आवे तो पण ते रा क
उपवास करे ॥ २६ ॥ श्लोकः ॥ स्त्री संबंधे नम

लिनैस्वप्नेजातेततथास्त्रियाः॥ दर्शनदीय
यातेचकुर्वौ॥ २५॥ अर्थः॥ अनेस्त्रीनासंबं
धेकरिनेपोतानाव्रतनेदृषणापमाडेएदुं
मलिनस्वप्नजोथायतोतेतेनिष्कांसव्रतवा
लोपुरुषजेतेएकउपवासकरे तथास्त्री
नादर्शनयकिजोविर्यपातथायतोए
कउपवासकरे॥ २५॥ अर्थः॥ एकउपविष्टंभो
जनार्थयंनारिपरिवेषयेत॥ शुद्धार्थमा

नि
१२

त्मन करश्चासोकार्यो ॥ २० ॥ अर्थः अने भोज
न करवाने अर्थ बेगो एवोजे निष्कां मव्रतवा
लो पुरुष तेने जो स्त्री पिर से तो ते पोताना
आत्मानि श्रुतिने अर्थ एक उपवास करे
२० ॥ श्लोकः अनाच्छादितकौपिनस्त्यामीहिंवा
ससासभाम् ॥ प्राग्ले स्त्रीयुंतां तर्हि कुर्या
॥ २१ ॥ अर्थः अने निष्कां मव्रतवा लो जे पुरु
ष तेने ते बहिर्वासे करिने नथिटां क्युंकोपि

यागी

न जेणे ए वोयको जो स्त्रीयो ये जुक्त ए वीजे
सभाते प्रत्ये आवे तो एक उपवास करे ॥ श
श्लोक ॥ इत्थं सामान्यतः प्रोक्ष्णी संसर्ग उपोष
णम् ॥ असत्रापी हे शोखाने कुर्यो ॥ श ॥ अथ
ए विरित्ये सांमानपणो करिने स्त्रीना संब
धने विषे एक उपवास करवो कट्यो अने
ए विजरित्यनुं जे बिजुस्थान कतेने विषे प
ण जो ए वो स्त्रीनो संबध थाय तो निष्काम

निः

१४

श्री

व्रतवालो जे पुरुष जे ते एक ज पवास करे
२२॥ श्लोकः एकाकिन्यास्त्रियासांकवध्वग
तो दिनत्रयमुपोषम् ॥ २२ ॥ अर्थः इवेणथि
कांईकविषस्त्रीनो संबंधयायतेनेविशी
पुत्रपवासकरवानिरित्सकहिये छैईये ॥
एकलिजेस्त्रीतेसेघाये एकलो जेपोतेनिका
मव्रतवालोपुरुषतेनि एकांतस्थलनेवि
षेथोडिकवारजोस्थितिथईजायतोते

क

पुरुषजेतेलागटत्रणपुपवासकरेतथा
एलिस्त्रीभेलेएकजावसेजोमारगमांच
जाईजवायतोपणतेलागटत्रणपुपवा
सकरे॥३३॥श्लोक॥करेणकांसवैवत्रयाक्षीयं
पातेरुतेवती॥उपोषणंप्रकुवीतदिना
नांसचष्टयम्॥३४॥अर्थः॥अनेनिष्कांसव
तवालोपुरुषजेतेकामवशथैनेजोपोता
नेहाथेकरिनेविर्यपातकरेअथवाविजा

निः नेहाथेकरावीर्यपातकरावेतोतेजाग
१५ टचारदिवससुधिनुपवासकरे ॥ ३४ ॥

श्लोकस्त्रीसंगेतुरुतेसाक्षाद्वारणापार
णां व्रतम् ॥ वर्षमेकं प्रकुर्वीतसक्तचित्त
वणान्पिबन् ॥ ३५ ॥ अर्थः ॥ अनेजोसाक्षा
तस्त्रीनोसंगथायतोवारमादिनासुधिनि
रंतरधारणापारणानामेजेव्रततेनेक
रेतेजेदिवसनुपवासकरेतेदिवसतो

केवलजलमात्रजपिवेअनेजेदिवसपा
रणंकरेतेदिवसतोमिठाविनानोकेव
लसाथवोपाणिमांपोलिनेपिवेएविरि
त्येबारमहिनासुधिकरे ॥ ३५ ॥ श्लोकः रा
तत्कर्तुमशक्तधर्मज्ञासूत्रशरितम् ॥ वि
धेतरंविदित्वातत्कुर्येच्छक्त्यनुसान्तः
॥ ३६ ॥ अर्थः अनेबारमहिनासुधिजेएधा
रणापारणाव्रततेनेकरवानेअर्थेअस

निः
१६

मर्षरावोजेपुरुषतेजेतेधर्मशास्त्रनेविषे
कत्योजेएपापनिवारणतोबिजोप्रकार
तेनेजांलिनेपोतानिशक्तिनेअनुसारेक
रानेकरे॥ ३६॥ श्लोकः शुद्धर्थेषूपवासेषु
निरमात्रंपिबेदती॥ नत्वन्यभक्षयेत्किं
चिद्दालोरुगणोजरन्नपि॥ ३७॥ अर्थः अने
एनिष्कामव्रतनिश्चिनेअर्थेजेजेउपवा
सकरवाकत्याछेतेनेविषेनिष्कामव्रत

वालो जे उ पवास नो करना रो पुरुष ते जे ते
एक जल मात्र ज पिवे पण बिजुंकां ईखा प
नहि अने बालक होय तथा रोगि होय त
था रुह होय ने ते मने पण जो ए पूर्वे कहि आ
व्याते मां हिलो उ पवास कर वो पडे तो ते उ
पवास ने दिवस एक जल मात्र ज पिवुं पण
बिजुंकां ईखा वुं नहि ते मां आठ वरस पिउ प
सने सोल वरस सुधि बालक के वाय अने

त्रि० एसिवरसनोहोयतेहृदकेवायएविरित्ये
१७ व्यवस्थाछे॥ २७॥ श्लोकः॥ एतेवश्यंतूपवा
सानिष्कामव्रतचारिभिः॥ कार्याइतिममै
वाज्ञाभवतीसवगम्पंताम्॥ २८॥ अर्थ
अनेएनिष्कामव्रतनापालवावालाजे
पुरुषतेमनेएटलाजेएउपवासनेअ
वश्यकरवाकेतांएविरित्येएअमारि
जः॥ आज्ञाछेएमतमारेसर्वेनेजांएवुं
जरकरवा

॥३६॥ श्लोकव्रतक्षतौ करिष्यति नोपवा
सांस्तथाचये ॥ निषेधिष्यंति ते कर्त्तस्तेभ
विष्यति कामिनः ॥३७॥ अर्थः अनेनिकांम
व्रतनापालनाराजे पुरुषतेजे ते एनिका
मव्रतनाभंगने विषेकत्याजे उपवासने तो
करसे नहि तथा ते उपवासने कोईक क
रतो हशेने तेने वारशे ए बेजणाजे ते प्रति
शेकांमे करिने व्याकुं लयाशे ॥३८॥ श्लोक

त्रि०
१६॥

दयायेनि षेधेयुं बालादीनुपवत्पतः॥ स्व
यंतरावोपवासान्विदप्युस्तद्विशुद्धये॥ ४७॥
अर्थः॥ अने एनिष्कामव्रतनाभंगजे उपवा
सतेनेकरशोएवाजे बालकव्रद्धनेरोगिते
मनिशुद्धिने अर्थे वारनारोपोतेते उपवा
सने करे॥ ४७॥ श्लोकः येमया विहितामेता
मयांदा मात्मशुद्धयेपालयेयुस्तते बोध्या
उद्दिवीयानहीतरो॥ ४८॥ अर्थः अने निष्काम

व्रतनापालनारापुरुषतेमनाञ्प्रतःकर
णनिशुद्धिनेञ्प्रथेञ्प्रमेकरिजेञ्प्रामर्यादा
तेनेजेनिष्कामव्रतवालापालेतेमनेञ्प्रमा
राउरुवमंषदायनोनेजेनपालेतेउरुव
संषदाययकिबात्तुनेविमुखछे॥५१॥
मुवतउवाच॥कः॥शुत्वेतिवाव्यंसहरेर्मह
र्हिःप्रीतसुचात्येपिगृहीतराश्रुतथाविधा
नुविदधुःप्रतिज्ञांप्रणामतेभक्तहितप्रसक्त

जांणाव
मर्याद

नि० म् ॥ ४५ ॥ अर्थः हवेः कृतः ऋषिकहेच्छे हेराजन्
१५ ॥ सर्वेऽरुवमात्रनेनाशकरिनोखेणवाहरि
जे श्रीसहजानंदस्वामिमहाराजतेनुंजेण
विरिसनुं वचनतेनेसांभलिनेमोटाऋषि
जेते ब्रह्मानंदमुनितथातेसभानेविषेवे
ठाजेगृहस्थविनानाबिजानिष्कांमव्रत
नापालनाराहरिजनतेसर्वेजेतेषन्नथ
यायकापोतानाभक्तजननुंजेहितकर

बुंतेनेविषेतत्परावाजेतेश्रीजिमहाराज
तेनेनमस्कारकरिनेजेमएश्रीजिमहाराजे
कत्कृतेविरित्येपालवानिसर्वप्रतिज्ञाक
रताहवा ॥ ४२ ॥ श्लोकः इतिपरमपवित्रामत्र
निष्कामहिंप्रतिदिनमनरागा ॥ ध्येपवेयुंः प्र
भातेत्रिभुवनजयद्यतेसुखेनैवकामंस
कलगुणकलंकं नूनन्मूलयेय ॥ ४३ ॥ इति
श्रीसहजानंदस्वामिकथितानिष्कामशुद्धि
संगाम ॥

एविरित्येञ्चाजिमहाराजे कहिने परमपवित्र
एविजेञ्चा निष्कांमश्रुदिते नोञ्चालोकने
विषेजे निष्कामव्रतवाला पुरुषतेजेते दिव
सदिवसप्रत्येप्रभातनेसमेञ्चतिहेतयकि
जोपाठ करे तो ते सुखे करिने पोताना हृद
ययकि कांमने मूलमांथिउखाडिनाखे
ते कामके बोछे तो त्रिलोकिनो जे जयते ए
कारनेछे अतिशो अहंकार जेने ए बोछे अ

नेसमग्रजेरूडागुणमात्रतेनोकलंक
रूपछेकंतांसमग्ररूडागुणनेभुडाकरि
नांखनारछे॥धर॥इतिश्रीमहजानंदस्वा
मिनिष्पनित्यानंदमुनिलिखितानि
कांमशुद्धिकासमाप्ता॥